

4138158

HORIZON

POLNISCHE GEDICHTE
DES 20. JAHRHUNDERTS

Polnisch und deutsch

Herausgegeben und übersetzt
von Karl Dedecius

INSEL VERLAG

POLNISCHE GEDICHTE
DES 20. JAHRHUNDERTS

BIBLIOTEKA
NIEMIECKA

BN 8574

© Insel Verlag Frankfurt am Main und Leipzig 2008

Alle Rechte vorbehalten,
insbesondere das des öffentlichen Vortrags
sowie der Übertragung durch Rundfunk und Fernsehen,
auch einzelner Teile.

Kein Teil des Werkes darf in irgendeiner Form
(durch Fotografie, Mikrofilm oder andere Verfahren)
ohne schriftliche Genehmigung des Verlages reproduziert
oder unter Verwendung elektronischer Systeme verarbeitet,
vervielfältigt oder verbreitet werden.

Druck: Memminger MedienCentrum AG

Printed in Germany

Erste Auflage 2008

ISBN 978-3-458-17497-3

I 2 3 4 5 6 - 13 12 11 10 09 08

INHALT

I	Meine treue Sprache	11
II	Melancholie der Landschaft	59
III	Schicksal, Charakter, Geschichte	101
IV	Hamlet auf polnisch	149
V	Im Hinterhof der Imperien	197
VI	Ost-West-Passagen	247
VII	Dialog mit dem Himmel	299
VIII	Wenn du gehst	343
IX	Lachkabinett	389
X	Testament	431
	Nachwort	467
	Anhang	485

IM HINTERHOF
DER IMPERIEN

*du bist davongekommen ...
im zengnis zu geben*

Zbigniew Herbert,
Herrn Cogitos Vermächtnis, 1973

U SZCZYTU DROGI

Samochody bez benzyny uciekały pędzone przez strach;
przestrzeń raz w raz wzdłuż dróg padała na wznak,
spod słońca jak spod tłoku
bombowce wgniatały uchodzących w piach.
Tylko noc, widna od łun, wyprostowywała się cała,
czerwony kur pożaru piał.

Hamulec zgrzytnął przed ostrzem podków,
drogę zamknął mi
trup konia.

Jeździec pod drzewem przydrożnym skonał,
w próżni po ręce i szabli z gałęzi odleciał ptak

I włókł się na własnym pogrzebie pochód niedoszłych żołnierzy;
z żalobną, fałszywą dumą, jak order zdjęty z poległych,
ktoś współczuł, chełpił się drwił:
– Szarżowaliśmy czołgi!
Jeszcze dziś czuję rozpacz tego wstydu: żem – przeżył.

Znów popłoch aut niósł mię przeskakując biegi.
szosą z góry – w dół – w górę jak huśtawą mil.
Światło, u szczytu drogi
słońce wzeszło z pyłu i krwi.

Polska, Wrzesień 1939

AM SCHEITEL DES WEGES

Fahrzeuge ohne Kraftstoff flüchteten, angetrieben von Angst;
der Raum fiel, Schlag auf Schlag, längs der Straßen rücklings,
die Bomber, aus heiterem Himmel wie aus einem Piston,
preßten die Flüchtenden in den Sand.
Nur die Nacht, vom Brandschein hell, stand steil,
und der rote Feuerhahn krächte.

Die Bremse quietschte vor der Schneide der Hufe,
ein Pferdekadaver
versperrte mir den Weg.

Der Reiter unterm Baum am Wegrand starb, wo früher Hand
und Säbel waren, flog durch die Leere ein Vogel vom Ast.

Ein Zug verhinderter Krieger schleppte sich hin im eigenen
Leichenbegängnis;
mit traurigem, falschem Stolz, wie einem Orden, der den
Gefallenen zukam,
klagte, prahlte, spottete jemand;
– Wir sind Attacken gegen Panzer geritten!

Noch heute fühle ich die Verzweiflung jener Scham; daß ich –
überlebte.
Wieder trug mich, die Gänge überschlagend, die Panik der Autos
die Chaussee hinauf – hinab – hinauf wie in einer Meilenschaukel.
Es tagte, am Scheitel des Weges
erhob sich die Sonne aus Blut und Staub.

Polen, September 1939

- W *Warszawie*
 aus: *Wiersze*. Bd. 1. Kraków: Wydawnictwo Znak 2001
Ale książkę, Oset, pokrzywaj
 aus: *Wiersze*. Bd. 4. Kraków: Wydawnictwo Znak 2004
Moja wierna mowa, Veni Creator
 aus: *Wiersze*. Bd. 3. Kraków: Wydawnictwo Znak 2003
- TADEUSZ NOWAK
Spokój
 aus: *Psalmy na użytek domowy*. Kraków: Wydawnictwo Literackie 1959
- BEATA OBERTYŃSKA
Tajga
 aus: *Miód i piotun*. London: 1972
- BRONISŁAWA OSTROWSKA
Ileż tęsknoty ...
 aus: *Wiersze wybrane*. Warszawa: Czytelnik 1955
- MARIA PAWLIKOWSKA-JASNOZEWKA
Secesja, Cnoty, La Précieuse, Mądry i głupi, Pocałunki (Miłość I)
 aus: *Poezje*. Warszawa: Czytelnik 1958
Ciotki
 aus: *Mam oczy na skrzydłach*. Hg. v. Robert Stiller. Warszawa: **Nasza** Księgarnia 1989
- JAN POLKOWSKI
Odwiedzają mnie czasami ...
 aus: *Wiersze (1977-1984)*. London: Puls Publications 1986
- HALINA POŚWIATOWSKA
Boże zmiłuj się nade mną ..., *Pytanie w pustkę*, *Wieczny finał*
 aus: *Wiersze wybrane*. 2. Aufl. Hg. v. Zych, Jan. Kraków: Wydawnictwo Literackie 1980
- KAZIMIERZ PRZERWA-TETMAJER
Czyś ty snem była ..., *Melodia mgieł nocnych (Nad Czarnym Stawem Gąsienicowym)*, *Evviva larve!*, *Zamyślenia*
 aus: *Poezje*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy 1980

- JULIAN PRZYBÓŚ
U szczytu drogi
 aus: *Pisma zebrane*. Hg. v. Rościśław Skręt. Bd. 1. Kraków: Wydawnictwo Literackie 1984
Oda do turpistów
 aus: *Na znak*. Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza 1965
- WACŁAW ROLICZ-LIEDER
Do Stefana George, posyłając obraz, Błądny rycerz, Ja jestem satyr
 aus: *Wybór poezji*. Hg. v. Maria Podraza-Kwiatkowska. Kraków: Wydawnictwo Literackie (Biblioteka Poezji Młodej Polski) 1962
- TADEUSZ RÓŻEWICZ
Kiedy odchodzisz, Ocalony, Warkoczyle, bez
 aus: *Poezja*. Bd. 1. Kraków: Wydawnictwo Literackie 1988
Obcy, Nad wyraz, Nieznany list, Orzeł
 aus: *Niepokój*. Wybór wierszy z lat 1944-1994. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy 1995
- BRUNO SCHULZ
Książka
 aus: *Sanatorium Pod Klepsydrą*. Warschau 1937
- WŁADYSŁAW SĘBYŁA
Pieśń szczytowa (Ogłoszenie)
 aus: *Poezje wybrane*. Hg. v. Hieronim Michalski. Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza 1972
Modlitwa
 aus: *Poezje zebrane*. Hg. v. Andrzej Z. Makowiecki. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy 1981
- MARCIN SENDECKI
Z wysokości
 aus: *Z wysokości*. *Wiersze z lat 1985-1990*. Warszawa-Kraków: BruLion 1992
- ANTONI SŁONIMSKI
Bunt
 aus: *Poezje zebrane*. Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy 1964